HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הריני נזיר מן הגרוגרות וכו' כש"א נזיר. דכיון דאמר הריני נזיר חל עליה נזירות וכי הדר ואמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לא אמר כלום: **ובה"א אינו נזיר.** דכיון דאמר מן הגרוגרות לא שייך שום נזירות בגרוגרות ודבילה: **א"ר יהודה אף כ"ש לא אמרו.** שיהיה בו שום נזירות כלל (ב) אלא לפי מה שאמרו שמושפין [ג]לדבריו בזמן שאומר [ד]הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה והרי הן עלי קרבן כלומר [ה]שאסורין עליו בקרבן שיהיה נדור מלאכול מהן אבל משום נזירות אין מושפין בו כל עיקר: **גמ' ולדברי כ"ש אמאי הוי נזיר.** בתמיה. מכל אשר יעשה מגפן היין אמר רחמנא דליהוי נזיר אבל מגרוגרות ודבילה דלאו מגפן היין הוא לא: **כ"ש אית לה לר"מ דאמר אין אדם מוליא דבריו לבטלה.** (ג) ערך [ז]כלי עלי אדם יודע שאין ערך [ח]לכלי וחייב בכל [ו]דמי ערכו אף ה"נ כי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות יודע הוא שאין נזרין מן הגרוגרות ואין מוליא דבריו לבטלה ומקבל עליו נזירות גמורה: **וכ"ש.** דאמרי אינו נזיר סבירא להו כרבי יוסי דאמר במס' תמורה בפ' כילד מערימין (דף כה:) דבגמר דבריו אדם נתפס וכיון דאמר בגמר דבריו מן הגרוגרות ומן הדבילה תפוס לשון אחרון ולא חיילא עליה כלל. ות"ת הא אמר ר' יוסי דאף בגמר דבריו אדם נתפס ומדקאמר אף ליהוי נזיר משום דתפוס לשון ראשון הא ל"ק דהיכא א"ר יוסי אף בגמר דבריו אדם נתפס כגון שאיתה לו בהמת חולין ורולה להמיר אותה על שתי בהמות קדשים שלפניו אחת עולה ואחת שלמים ואמר זו תמורת עולה ותמורת שלמים דכיון דאפשר לקיים דבריו הראשונים והאחרונים ומכחישים דמיה ויציא בדמי אליה עולה ובדמי אליה שלמים (ד) אמרינן דאף בגמר דבריו אדם נתפס שכן היתה כוונתו מתחלה לכך נשס עולה ונשס שלמים אלא שלא היה יכול להוליא את שניהם מפיו בבת אחת ואמר בזו אחר זו אבל גבי נזירות ליכא למימר הכי הוה ליה האי נדר ופתחו עמו אלא הזיר אלא מן הגרוגרות והואיל דלא חייל עליה נזירות בגרוגרות אין בדבריו כלום ואינו נזיר כלל: **ונ"מ גמי.** כיון דהאי נדר פתחו עמו (ה) אמאי הוי נזירות כלל הא פתחו עמו דאינו רולה להיות נזיר אלא מן הגרוגרות וכל היכא דפתחו עמו אפילו ר"מ מודה: **אלא כ"ש סברי לה לר"מ.** [ז]ומש"ה כיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר ודאי והאי דלבתר הכי אמר מן הגרוגרות לאיתשולי הוא דקאמר דקאמר כשנזכרתי לא נזרתי אלא מן הגרוגרות ומיהו [ח] אפ"ה מותר ביין דב"ש סברי אין שאלה בטעות להקדש ולא לטעות בנזירות דהכהקדש דמי כדכתיב קדוש יהיה גדל פרע (במדבר ו): **וכ"ש סברי.** כיון דלא הזיר כשאר הנוזרין שאין נוזרין אלא מן היין אין שום נזירות חל עליו דאית להו דבר כו"ש דתנן כו' [ט]לבסוף קתני לה: (ו) [ט] מתני' דקתני לב"ה דאפי' נדור לא הוי: [י] **כ"ש.** דסברי נדור מן הגרוגרות ונזיר מן היין סברי לה כר"מ דאמר אין אדם מוליא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר ה"ז נזיר והוי נמי נדור מן הגרוגרות דסברי לה כר' יהודה דאמר [יא]שאסרין עליו בקרבן ומתני' קתני דב"ש סברי נזיר ותו לא: **ובה"א נדור.** מן הגרוגרות ודבילה ואינו נזיר מן היין אינו דנדר ופתחו עמו הוא ומתניתין קתני דבית הלל אומרים אינו נזיר דבין לרבי יהודה בין לתנא קמא דידיה אליבא דבית הלל אינו נדור ואינו נזיר: **ליטנא אחרינא אמרי לה כו'** (ו) **נדור ואינו נזיר.** ותנא קמא דר' יהודה אמר דנזיר אליבא דב"ש והיינו דלא כרבי נתן: אמר מ"ש דבערך כלי מתחייב דמים מטעם דאין אדם מוליא דבריו לבטלה לעולם וי"ל דלא דמי דהתם נהי דאין ערך לכלי דמים מיהא שייכא ביה ואדם זה נתכוון ליתן להקדש מה שיוכל הלכך ונתן דמיו וקרי להו ערך לדמי הכלי משום דערך האדם נמי הוי דמים להכי קרי דמי כלי ערך אבל גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוליא דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר ולא מיין אלא מגרוגרות וסיפא לפרושי תחילת דבריו קאמר הלכך לאו כלום קאמר: **לאיתשולי קאתי.** לאו דוקא לאיתשולי הוא לא בא לשאלה אלא מתחרט וחוזר בו כאדם שבא לשאול לחכ' על נדרו מחמת חרטה שהחכם מוצא לו פתח וחרטה והוי נדר טעות ובטל: **אין שאלה לנזירות.** דנזירות בהקדש דכתיב קדוש יהיה גדל פרע וא"ת תיפוק ליה [ב]דאין בו חרטה ותירץ (דשניסם) [דס"ל] דשני[י] הכא דתוך כדי דיבור הוא ואין צריך חרטה וכ"ש להקדש טעות הוי להקדש ולהכי לב"ש לא מהני ביה שאלה וה"נ לא מהני שאלה בנזיר דאקרי קדושה דכתיב קדוש יהיה וא"ת ומה לו להתריך כל כך ולחזור ולומר ב"ש כר"מ סבירא להו כי פריך ליה מעיקרא ולב"ש נדר ופתחו עמו הוא ליתני ליה לאתר ב"ש לטעמייהו דאין שאלה כו' וי"ל דסד"א דלא [יא]אמרינן ב"ש כר"מ ס"ל וחזר [יב] בו משום הכי קושיא שהקשה הש"ס וא"כ שוב אין יכול לתרץ ולומר דקסבר דאין שאלה דלא אמרינן אין שאלה אלא היכא דאל הקדש רגע אחד שוב אין מועיל בו שאלה אבל הכא נדרו ופתחו עמו הוא ולא חל עליה נזירות אפילו רגע אחד להכי חוזר ואומר בית שמאי כרבי מאיר דאמר אין אדם מוליא דבריו לבטלה והרי חל הנדר רגע אחד וכי אמר מגרוגרות הוה ליה כבא לאיתשולי[יב] (וכל שכן) דאין שאלה להקדש: **ובית** הלל כרבי שמעון דפוטר שלא התנדב בדרך הנודבים. לקמן מייתי פלוגתא הכי עלי מנחה מן השעורין יציא מן החיטין ור"ש פוטר

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר אמר רבי יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו באומר הרי הן עלי קרבן: **גמ' הריני** נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש אומרים נזיר ואמאי [1]מכל אשר יעשה מגפן היין אמר רחמנא ב"ש סברי לה כר"מ דאמר [2]אין אדם מוציא דבריו לבטלה וב"ה סברי לה כרבי [3]יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי [4]נדר ופתחו עמו הוא [5] ובית שמאי נמי נדר ופתחו עמו הוא אלא ב"ש סברי לה כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר כי קאמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לאיתשולי הוא דקאתי וב"ש לטעמייהו דאמרי [6]אין שאלה בהקדש וכיון דאין שאלה בהקדש אין שאלה בנזירות ובית הלל סברי כר"ש דתנן [7]ור"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים

מתני'

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר. כל דין נזירות עליו ונהי דנאסרו לפרושי ולא פירש מיולא מגפן היין וכגמ' מפרש טעמא. בתוספתא (ריש פ"ג) כיצוי כיצויין כש"א נזיר ובה"א אינו נזיר איזה כיצויי כיצויין האומר הריני נזיר מן הדבילה ולמה[1] קרי ליה כצויי מה שייך דבילה בנזירות וי"ל דנזירות[2] קרי לדבילה תירוצ: **אמר ר' יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי עלי קרבן.** רבי יהודה פליג אתנא דמתניתין אליבא דב"ש וקאמר דלא הוי נזיר לדין נזירות כיון דלא נדר מאשר יולא מגפן היין אלא נדור הוי מן הגרוגרות ומן הדבילה כאילו אמר הרי הן עלי כקרבן וא"ת תיפוק ליה דמזיר לשון הפרשה וכאילו אמר הריני פרוש מן הגרוגרות וא"ת והא בנדרים (דף יג.) מוכח לרבי [יהודה] אמר[4] קרבן לא הוי נדר בקרבן עד שיאמר כקרבן בכ"ף וי"ל דה"מ כשלא אמר עלי אלא ככר זה קרבן אבל כי אמר ככר זה עלי קרבן א"ל לומר כ"ף: **אין אדם מוציא דבריו לבטלה.** נתלקו בערכין (דף כ. ע"ש) בהאומר ערך כלי עלי דאין ערכין לכלי רבנן פטורי ליה מכלום ור"מ פליג ואמר אדם יודע שאין ערך לכלי וגמר ואמר לשם דמיס ונותן דמי הכלי להקדש לפי שאין אדם מוליא דבריו לבטלה וה"נ אדם שאין מזירות בגרוגרות וגמר ואמר לשם מזירות יין וב"ה סברי לה כר' יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי נדר ופתחו עמו הוא דר'[5] יוסי בהאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים תרעה עד שתסתאב ותמכר ותני דמיה לעולה ותני דמיה לשלמים וה"נ בגמר דבריו שאמר גרוגרות נתפס וכיון שאין מזירות בגרוגרות לא הוי נזיר ואע"ג דבתחלה אמר הריני נזיר חזר בתוך כדי דבור ואמר מגרוגרות ובגמר דבריו אדם נתפס כאילו נדר ובתוך כדי דבור מצא פתח לו וחרטה דכיון שנדרו ופתחו עמו לא חל כלל וא"ת והאמר[6] ר' יוסי בגמר דבריו אדם נתפס הוי פי' אף בגמר דבריו אדם נתפס והוי תמורת עולה ותמורת שלמים וה"נ נתפוס לשון ראשון דקאמר נזיר ויהיה נזיר מיין (ד) ומזיר מן הגרוגרות וי"ל דהכי מפורש[7] בתמורה (דף כו.) היכא[8] דדבריו סותרין זה את זה וליכא למימר דסיפא לפרושי תחלת דבריו קאתי הלכך חייבי ב' הלשונות לר' יוסי והוי תמורת עולה ותמורת שלמים אבל בתמתי' איכא למימר דסיפא לפרושי ריש' כלומר (כיון) האי דקאמר נזיר לאו מיין קאמר אלא מגרוגרות והלכך גמר דבריו עיקר הן ליתפס בהן ולא בתחילת דבריו ובהכי מתיישב לי דלא תקשה מדר' יהודה אדר' יהודה דר' יהודה אית ליה בתמתי' דנזיר[9] הוי מגרוגרות ולא נזיר מיין אפי' לב"ש ואמאי והא שמעינן ליה לרבי יהודה דפליג אדרבי יוסי בההיא דתמורה (זבחים ל:) וקאמר תפוס לשון ראשון ה"נ נתפוס לשון ראשון וליהוי נזיר מיין אלא ודאי דוקא בתמורה פליגי דהדברים סותרין זה את זה וליכא למימר דסיפא לפרושי ריש אבל הכא ודאי דליכא למימר דלפרושי קאתי י"ל דודאי דלפרש בא ולומר לאו מיין נדרתי ומיהא נמי דלא קאמר דב"ש סברי כר' יהודה דאמר תפוס לשון ראשון עיקר להכי הוי נזיר מיין אלא ודאי לא שייכא ההוא פלוגתא דהכא וא"ת ואמאי קאמר ב"ה כר' יוסי ליתא דסברי ב"ה כרבנן דר"מ בערכין (דף כ.) דאמרי אדם מוליא דבריו לבטלה וי"ל דלא ניחא ליה לאוקמי ההיא פלוגתא דר"מ ורבנן בפלוגתא דב"ש וב"ה דא"כ ר"מ כב"ש להכי קאמר ב"ה כר' יוסי ומעתה אפילו א] דערכין יכול לסבור דב"ה דאמתי' מטעמא דקאמר דבגמר דבריו אדם נתפס וא"ת ולר"מ דבערכין הכי נמי דמטעם דאין אדם מוליא דבריו לבטלה לעולם וי"ל דלא דמי דהתם נהי דאין ערך לכלי דמים מיהא שייכא ביה ואדם זה נתכוון ליתן להקדש מה שיוכל הלכך ונתן דמיו וקרי להו ערך לדמי הכלי משום דערך האדם נמי הוי דמים להכי קרי דמי כלי ערך אבל גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוליא דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר ולא מיין אלא מגרוגרות וסיפא לפרושי תחילת דבריו קאתי הלכך לאו כלום קאמר: **לאיתשולי קאתי.** לאו דוקא לאיתשולי הוא לא בא לשאלה אלא מתחרט וחוזר בו כאדם שבא לשאול לחכ' על נדרו מחמת חרטה שהחכם מוצא לו פתח וחרטה והוי נדר טעות ובטל: **אין שאלה לנזירות.** דנזירות בהקדש דכתיב קדוש יהיה גדל פרע וא"ת תיפוק ליה [ב]דאין בו חרטה ותירץ (דשניסם) [דס"ל] דשני[10] הכא דתוך כדי דיבור הוא ואין צריך חרטה וכ"ש להקדש טעות הוי להקדש ולהכי לב"ש לא מהני ביה שאלה וה"נ לא מהני שאלה בנזיר דאקרי קדושה דכתיב קדוש יהיה וא"ת ומה לו להתריך כל כך ולחזור ולומר ב"ש כר"מ סבירא להו כי פריך ליה מעיקרא ולב"ש נדר ופתחו עמו הוא ליתני ליה לאתר ב"ש לטעמייהו דאין שאלה כו' וי"ל דסד"א דלא [יא]אמרינן ב"ש כר"מ ס"ל וחזר[12] בו משום הכי קושיא שהקשה הש"ס וא"כ שוב אין יכול לתרץ ולומר דקסבר דאין שאלה דלא אמרינן אין שאלה אלא היכא דאל הקדש רגע אחד שוב אין מועיל בו שאלה אבל הכא נדרו ופתחו עמו הוא ולא חל עליה נזירות אפילו רגע אחד דאמרי בית שמאי כרבי מאיר דאמר אין אדם מוליא דבריו לבטלה והרי חל הנדר רגע אחד וכי אמר מגרוגרות הוה ליה כבא לאיתשולי[יב] (וכל שכן) דאין שאלה להקדש: **ובית** הלל כרבי שמעון דפוטר שלא התנדב בדרך הנודבים. לקמן מייתי פלוגתא הכי עלי מנחה מן השעורין יציא מן החיטין ור"ש פוטר

דדרך דקאמר היינו דמים אבל הכא מן הגרוגרות דקאמר דיינינן (דמאס) [דסתר] לי' ומשני מתוך שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מראשית דבריו דאמר הריני נזיר הוי נזיר ומה שאמר מן הגרוגרות דיינינן ליה בחזרה שרצה למצוא פתח שאלה לנדרו כאדם המתחרט על נדרו ובא לפני חכם ופותח בפתח של חרטה לשאל על נדרו גם זה נתחרט בתוך כדי דיבור ואמר דבר שיהא ניכר בזה שסותר מה שאמר הריני נזיר ולא אזלינן בתר סיפא דמילתי' דב"ש לטעמייהו דאמר לקמן [בדפ"ה] דהקדש בטעות הקדש דילפינן מתמורה הלכך לא שייך בה שאלה וה"ה חזרה וכן נמי בנזיר דכתיב ביה קדוש יהיה ואף בתוך כדי דיבור אין יכול לחזור בו הלכך הוי נזיר: וב"ה סברי כר"ש גבי הרי עלי מנחה מן השעורים דקאמר פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים הכא נמי

מסורת הש"ס

ו) [לקמן י.] מנחות פח: קנ., ג) [ערכין ה. וש"נ], ג) [מכתים נ. וש"נ], ד) [לקמן יד: מנחות פח: קנ.], ה) [נדרים עח. ב"ב קכ:], ו) מכתים נ. מנחות קנ. [ערכין כ.], ז) ל"ל שאלה, ח) מכאן שייך לע"ב, ט) ל"ל ונדור, י) גירסת מ"מ לטעמייהו, כ) גירסת מ"מ וב"ש פ"ל.

נוסחת הריב"ן

ו) בדבריו: כ) (הריני כו' הדבילה) ליתא בכ"י: ג) שאוסרן: ד) זה: ה) לזה: ו) (דמי) ליתא בכ"י: ז) ומיהו: ח) דאפוף: ט) (מתניתין כו' לא הוי) ליתא בכ"י: י) שאוסרן עליו כקרבן הס"ד ואח"כ מה"ד מתניתין קתני לב"ה דאפי' נדור לא הוי ולישנא אחרינא אמרי לה ר' נתן דאומר כו' והס"ד ואח"כ מ"ה אמר הכי עלי והשאר ליתא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולבית שמאי נמי: (ב) רש"י ד"ה מ"ל יהודה וכו' שום מזירות כלל בזמן שאומר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה אלא שאמרו שהחוששין לדבריו לפי מה שאומר הרי הן עלי קרבן ב"כ פי' שאומר עתה בלבי היה אז שיהיו הגרוגרות עלי קרבן: (ג) ד"ה כ"ש אית לה וכו' דבריו לבטלה דהאומר ערך זה עלי וכו' וחייב בכל דמיו אף ה"נ נ"ב ועי' ערכין דף ה ע"א מ"ר המעריך פחות מכן חדש ר"מ אומר נותן דמיו וחכ"א לא אמר כלום במאי קמפלגי ר"מ סבר אין אדם מוליא דבריו לבטלה וכו' ופליגי נמי התם בכלי וע"ש עוד דף כ ע"ב: (ד) ד"ה וב"ה לתמרי וכו' תניא שאמים התם אמרינן וכו' דליכא למימר: (ה) ד"ה ונ"מ גמי וכו' עמו הוא אמאי: (ו) ד"ה וב"ה סברי וכו' קתני לה הס"ד ואח"כ מ"ה ב"ש סברי נדור: (ז) ד"ה ליטנא אחרינא אמרי לה כו' ב"ש סברי נדור ואינו נזיר וכו' והייט דלא כר' נתן ומתניתין קתני לב"ה אינו נזיר אבל נדור מיהא הוה ולישנא אחרינא אמרי לה ר' נתן דאומר כו' דאפילו נדור לא הוי הס"ד ואח"כ מ"ה אמר הכי עלי:

הגהות התוספות

1. ל"ל ומימה למה. 2. ל"ל דכיוהנלמי מפרש דקרי מינסי כו'. 3. ל"ל נדור. 4. ל"ל דאם אמר. 5. ל"ל הא דר' יוסי. 6. ל"ל והא ר' יוסי דקאמר בגמר. 7. ל"ל דהני מילי, ומיהו דהכי מפורש נמתק. 8. תיבת היכא נמתק. 9. ל"ל דנדור. 10. תיבות ומתיכ דשניסם דס"ל דשני' נמתק, ול"ל וי"ל דאמאי הכא כו'. 11. ל"ל מי לא. 12. ל"ל דחזר.

מוסף רש"י

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה. גרוגרת ודבילה לא שייכא בהו מזירות (מנחות קנ.) ואין מזירות אלא מן היין (שם פא: מכת"י). בית שמאי אומרים נזיר. מן היין דתפוס לשון ראשון (שם קנ.). אע"פ שאמר עניו שאינו בנזירות, כיון דאמר הרי אני מתפוס לשון ראשון ראשון הא ל"ק דהיכא א"ר יוסי אף בגמר דבריו אדם נתפס כגון שאיתה לו בהמת חולין ורולה להמיר אותה על שתי בהמות קדשים שלפניו אחת עולה ואחת שלמים ואמר זו תמורת עולה ותמורת שלמים דכיון דאפשר לקיים דבריו הראשונים והאחרונים ומכחישים דמיה ויציא בדמי אליה עולה ובדמי אליה שלמים (ד) אמרינן דאף בגמר דבריו אדם נתפס שכן היתה כוונתו מתחלה לכך נשס עולה ונשס שלמים אלא שלא היה יכול להוליא את שניהם מפיו בבת אחת ואמר בזו אחר זו אבל גבי נזירות ליכא למימר הכי הוה ליה האי נדר ופתחו עמו אלא הזיר אלא מן הגרוגרות והואיל דלא חייל עליה נזירות בגרוגרות אין בדבריו כלום ואינו נזיר כלל: **ונ"מ גמי.** כיון דהאי נדר פתחו עמו (ה) אמאי הוי נזירות כלל הא פתחו עמו דאינו רולה להיות נזיר אלא מן הגרוגרות וכל היכא דפתחו עמו אפילו ר"מ מודה: **אלא כ"ש סברי לה לר"מ.** [ז]ומש"ה כיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר ודאי והאי דלבתר הכי אמר מן הגרוגרות לאיתשולי הוא דקאמר דקאמר כשנזכרתי לא נזרתי אלא מן הגרוגרות ומיהו [ח] אפ"ה מותר ביין דב"ש סברי אין שאלה בטעות להקדש ולא לטעות בנזירות דהכהקדש דמי כדכתיב קדוש יהיה גדל פרע (במדבר ו): **וכ"ש סברי.** כיון דלא הזיר כשאר הנוזרין שאין נוזרין אלא מן היין אין שום נזירות חל עליו דאית להו דבר כו"ש דתנן כו' [ט]לבסוף קתני לה: (ו) [ט] מתני' דקתני לב"ה דאפי' נדור לא הוי: [י] **כ"ש.** דסברי נדור מן הגרוגרות ונזיר מן היין סברי לה כר"מ דאמר אין אדם מוליא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר הוי נזיר והוי נמי נדור מן הגרוגרות דסברי לה כר' יהודה דאמר [יא]שאסרין עליו בקרבן ומתני' קתני דב"ש סברי נזיר ותו לא: **ובה"א נדור.** מן הגרוגרות ודבילה ואינו נזיר מן היין אינו דנדר ופתחו עמו הוא ומתניתין קתני דבית הלל אומרים אינו נזיר דבין לרבי יהודה בין לתנא קמא דידיה אליבא דבית הלל אינו נדור ואינו נזיר: **ליטנא אחרינא אמרי לה כו'** (ו) **נדור ואינו נזיר.** ותנא קמא דר' יהודה אמר דנזיר אליבא דב"ש והיינו דלא כרבי נתן: אמר מ"ש דבערך כלי מתחייב דמים מטעם דאין אדם מוליא דבריו לבטלה לעולם וי"ל דלא דמי דהתם נהי דאין ערך לכלי דמים מיהא שייכא ביה ואדם זה נתכוון ליתן להקדש מה שיוכל הלכך ונתן דמיו וקרי להו ערך לדמי הכלי משום דערך האדם נמי הוי דמים להכי קרי דמי כלי ערך אבל גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוליא דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר ולא מיין אלא מגרוגרות וסיפא לפרושי תחילת דבריו קאתי הלכך לאו כלום קאמר: **לאיתשולי קאתי.** לאו דוקא לאיתשולי הוא לא בא לשאלה אלא מתחרט וחוזר בו כאדם שבא לשאול לחכ' על נדרו מחמת חרטה שהחכם מוצא לו פתח וחרטה והוי נדר טעות ובטל: **אין שאלה לנזירות.** דנזירות בהקדש דכתיב קדוש יהיה גדל פרע וא"ת תיפוק ליה [ב]דאין בו חרטה ותירץ (דשניסם) [דס"ל] דשני[10] הכא דתוך כדי דיבור הוא ואין צריך חרטה וכ"ש להקדש טעות הוי להקדש ולהכי לב"ש לא מהני ביה שאלה וה"נ לא מהני שאלה בנזיר דאקרי קדושה דכתיב קדוש יהיה וא"ת ומה לו להתריך כל כך ולחזור ולומר ב"ש כר"מ סבירא להו כי פריך ליה מעיקרא ולב"ש נדר ופתחו עמו הוא ליתני ליה לאתר ב"ש לטעמייהו דאין שאלה כו' וי"ל דסד"א דלא [יא]אמרינן ב"ש כר"מ ס"ל וחזר[12] בו משום הכי קושיא שהקשה הש"ס וא"כ שוב אין יכול לתרץ ולומר דקסבר דאין שאלה דלא אמרינן אין שאלה אלא היכא דאל הקדש רגע אחד שוב אין מועיל בו שאלה אבל הכא נדרו ופתחו עמו הוא ולא חל עליה נזירות אפילו רגע אחד דאמרי בית שמאי כרבי מאיר דאמר אין אדם מוליא דבריו לבטלה והרי חל הנדר רגע אחד וכי אמר מגרוגרות הוה ליה כבא לאיתשולי[יב] (וכל שכן) דאין שאלה להקדש: **ובית** הלל כרבי שמעון דפוטר שלא התנדב בדרך הנודבים. לקמן מייתי פלוגתא הכי עלי מנחה מן השעורין יציא מן החיטין ור"ש פוטר

מן היין דתפוס לשון ראשון (שם קנ.). אע"פ שאמר עניו שאינו בנזירות, כיון דאמר הרי אני מתפוס לשון ראשון וכו' (שם פא:) וכיון דאמר הריני סתם, מזירות מיין משמע (שם מכת"י). בית שמאי נמי דאמר אין אדם מוליא דבריו לבטלה. אע"פ שאמר בהריני אדם נתפס. בגמר דבריו אמר בגמר דבריו אדם נתפס (שם). בגמר דבריו אדם נתפס. אף בגמר דבריו אדם נתפס, כלומר תופס הוא את גמר דבריו, דתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים, הרי זו תמורת עולה, דברי ר' מאיר דאמר תפוס לשון ראשון, ר' יוסי אומר אם לכך נתכוון תחלה הואיל ולא היה אפשר ליה להוליא שני שמות כאחד ועל כרחו הוליא זה אחר זה, דבריו קיימין ותרעה עד שתסתאב ותמכר ויציא בדמי אליה עולה ובדמי אליה שלמים (פסחים נג:). נדר ופתחו עמו הוא. עם הנדר פתח בחרטה (מנחות פא: מכת"י) עם הנדר אמר פתח שמתחרט בו (שם קנ.). אין שאלה בהקדש. דהקדש טעות הוי הקדש (נדרים עח.) אין שאלה בשום הקדש בעולם, דאפילו בשיגגה לא החכם פתח לו חרטה אינו יכול להתירו, דאע"ג דשוקר את הנדר משיקרו ושוטו נדר בל"ל טעות, אפילו הכי גבי הקדש לא אמרי ב"ש הכי, דאפילו כשנעשה הקדש בטעות הידוע למקדיש, חשבי ליה הקדש גמור, כ"ש היכי דהוקדש בלא טעות שלא יועיל פתח החרטה שיעלה לו החכם להחזירו (ב"ב קכ:). ור' שמעון פוטר. כאומר הרי עלי מנחה מן השעורים, דתנן במנחות מביא מן החטים, דכיון דאמר הרי עלי מנחה תפוס לשון ראשון ומנחה אינה באה מן השעורין נדבה, הלכך יביא מן החיטין, ור' שמעון פוטר דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס ונדבק ולעמו לכל מה שמוליא בפיו ולמנחת שעורין נתכוון וסבור שאדם יכול להתנדב ולהביא כן ולפיכך אין בדבריו כלום (פסחים נג:).

א מיי' פ"ז מהלכות נזירות הלכה י:

תורה אור השלם

1. כל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל:

במדבר ו ד

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה אין אדם מוליא דבריו לבטלה וכו' וי"ל דלא ניחא ליה וכו' ומעתה תפילו ר"מ דערכין יסול לפטור כב"ש דמתמי' מטעמא דקאמר וכו' כל"ל: **ב**) ד"ה אין שאלה לנזירות וכו' וא"ת תיפוק ליה דאין בו חרטה ותירץ דשניסם ס"ל נמתק תמיהא דאין עד תיפוק ס"ל וכ"ב דאין פותחין בחרטה וי"ל דתיפוק מ"ד דפותחין ותירץ דשניסם ועוד י"ל דשמאי הכא דתוך כדי דבור הוא ואין צריך רק חרטה כל"ל ועי' מ"מ שהגיה כך על פי התוס' דמנחות דף קג ע"א ועוד הגיה שם בדרך אחר אבל זה נראה שם בעיני:

פי' הרא"ש

הריני נזיר מן הגרוגרות בש"א ה"ז נזיר בגמ' מפרש טעמא אמר ר"י אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר (הריני לי) [הרי הן עלי] קרבן דלא נחלקו ב"ש וב"ה לענין נזיר דמודה ב"ש דלא הוי נזיר ולא נחלקו אלא באומר בלבי היה שיהיו הגרוגרות עלי קרבן ב"ש סברי דהוי נדור מן הגרוגרות וב"ה סברי דלא הוי נדור ות"ק סבר[6] אפילו אם אמר בלבו היה הוי נזיר כיון שהוציא נזיר מפיו ונדור לא הוי אע"ג דאמר דלהא איכוין דדברים שבלב אינם דברים הואיל והוא משנה מה שהוציא מפיו ולב"ה לא הוי לא נזיר ולא נדור. ואמאי בני הישיבה היו תמיהים היאך הוי נזיר לב"ש הא כתי' מכל אשר יעשה מגפן היין: כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה בערכין פ' האומר משקלי עלי קא' ר"מ האומר ערך כלי זה עלי או ערך פחות מבן חדש נותן דמים ומפרש טעמיה משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה יש לנו לומר שטעה וכסברו היה שיש נזיר בבה"ג: כר' יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס גבי ה"ז תמורת עולה תמורת שלמים דקאמר ר' יוסי תרעה עד שתסתאב ויביא בדמיה חציה עולה וחציה שלמים דכיון דתמחלה היה בדעתו לומר שיהיו חייל שיהיו הכא נמי מתחלה היה דעתו לומר הריני נזיר מן הגרוגרות והוי נדר ופתחו עמו שם הנדר אמר פתח של היתר וגלה לנו שאין בדעתו לידור כלל כי אמר דברי' שאינן כי אין נזיר מן הגרוגרות: ולב"ש נדרו ופתחו עמו. דנהי דאית להו דאין אדם מוציא דבריו לבטלה מ"מ מה שהוציא מפיו מן הגרוגרות מאי קא עבדת ובמאי דיינת ליה דלא דמי לאומר ערך כלי ופחות מבן חדש עלי דהתם מתוך שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מתרצינן לדיבוריה

---

6) נראה דל"ל ומ"ק סבר ואפילו אם אמר דבלבו היה לקרבן מ"מ הוי נזיר כיון שהוציא וכו'